

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport bestond er bij enkele fracties behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de brief van 14 april 2014 inzake beroep en opleiding verpleegkundige (Kamerstuk 29 282, nr. 192).

De voorzitter van de commissie,
Neppéus

Adjunct-griffier van de commissie,
Clemens

I. VRAGEN EN OPMERKINGEN VANUIT DE FRACTIES

Vragen en opmerkingen van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met veel interesse kennisgenomen van de brief waarin de voortgang met de herinrichting van de beroepsstructuur voor verpleegkundigen en verzorgenden wordt beschreven. Deze leden erkennen dat de huidige beroepsprofielen voor verpleegkundigen en verzorgenden onvoldoende tegemoetkomen aan het groeiende aantal ouderen en chronisch zieken, de daardoor wijzigende zorgvraag en de manier waarop zorg in de nabije toekomst wordt ingericht. Daarnaast zorgt de huidige indeling voor onduidelijkheden op de werkvloer en bij de patiënt. Genoemde leden zijn daarom blij dat de inspanningen erop gericht zijn om dit met de nieuwe beroepsprofielen te verhelpen, maar zij missen in de brief een concrete toelichting hoe de nieuwe beroepsprofielen hiervoor zullen zorgen. Graag ontvangen zij deze onderbouwing alsnog.

De leden van de PvdA-fractie waarderen de inzet van de stuurgroep V&V 2020 en het veld om tot vernieuwde beroepsprofielen te komen. De stuurgroep stelt voor om in de verpleegkundige beroepsgroep onderscheid te maken tussen de beroepsprofielen verpleegkundige en verpleegkundig specialist. Hierbij wordt het profiel verpleegkundige op hbo-niveau vastgesteld. Voor de verzorgende beroepsgroep stelt de stuurgroep een onderscheid tussen de beroepsprofielen zorgkundige (mbo-niveau 4) en verzorgende (mbo-niveau 3) voor. De minister lijkt echter van dit advies af te wijken, waardoor er wat deze leden betreft onduidelijkheid blijft bestaan over het onderscheid tussen hbo- en mbo-opgeleide verpleegkundigen. Dit komt omdat mbo-verpleegkundigen niet het zorgprofiel «zorgkundige» krijgen toegewezen, maar worden gepositioneerd als «verpleegkundige», zij het met minder bevoegdheden dan hun hbo-opgeleide collega's. Genoemde leden vragen waarom de minister in haar besluitvorming is afgeweken van het advies.

Voor de leden van de PvdA-fractie staat de patiënt altijd centraal. De patiënt moet weten met welke expertise hij te maken heeft als er een verpleegkundige of verzorgende naast het bed staat. Dit bevordert de kwaliteit, veiligheid en transparantie van de geboden zorg. Ook vinden deze leden dat er in het veld een breed draagvlak voor de beroepsprofielen moet zijn bij de beroepsgroepen en opleidingen, maar zij hebben het idee dat dit draagvlak momenteel nog ontbreekt. Klopt de veronderstelling van deze leden? In hoeverre verwacht de minister voor haar huidige voorstel nog breed draagvlak te creëren? Met welke partijen gaat de minister nog in gesprek? Is de minister voornemens om op korte termijn te reageren op het verzoek van Brancheorganisaties Zorg (BoZ) waarin deze aangeeft graag in overleg te willen treden om tot een verbeter slag ten aanzien van de nieuwe concept beroepsprofielen te komen?

De leden van de fractie van de PvdA horen veel geluiden uit het veld dat hbo-verpleegkundigen in de huidige situatie vaak onder hun niveau werken, terwijl mbo-verpleegkundigen op hun tenen lopen. De op verschillend niveau opgeleide verpleegkundigen voeren in de huidige situatie wel dezelfde titel en met het voorstel van de minister zal dit zo blijven. Erkent de minister deze situatie? Op welke wijze gaan de nieuwe beroepsprofielen en daaruit volgende titels een einde maken aan de onduidelijkheid over de functionaliteiten en bevoegdheden? Hoe zorgen de nieuwe beroepsprofielen ervoor dat de hbo-opgeleide verpleegkundige meer ruimte krijgt voor indicaties en complexere handelingen? En kan de mbo-opgeleide verpleegkundige zich straks meer toespitsen op het

uitvoeren van de minder complexe voorbehouden handelingen, zodat zij niet meer zo vaak op haar tenen hoeft te lopen? Graag ontvangen deze leden een uitgebreide toelichting.

In de nieuwe beroepsprofielen krijgt de hbo-opgeleide verpleegkundige de bevoegdheid om te indiceren en bepaalde voorbehouden handelingen uit te voeren. De mbo-verpleegkundige krijgt de bevoegdheid om na indicatie van een hoger opgeleide professional, via de functionele zelfstandigheid bepaalde voorbehouden handelingen uit te voeren, maar mag zelf niet indiceren. Dat vinden deze leden een duidelijke functieverdeling, maar zij vragen aan welke voorbehouden handelingen de minister denkt en waarom dit onderscheid niet in de beroepsprofielen en de te voeren titel doorklinkt. Hoe gaat de minister zich inzetten om het onderscheid tussen hbo- en mbo-verpleegkundigen zo helder mogelijk te maken? Waarom is er niet voor gekozen om de zorgprofielen voor de verpleegkundige, naast de verpleegkundig specialist, op te splitsen in een mbo-verpleegkundige en een hbo-verpleegkundige? Is de minister net als de leden van de PvdA-fractie van mening dat dit onderscheid ook veel zal verduidelijken voor de patiënt, maar zeker ook voor de verpleegkundigen zelf? Hoe weten collega's onderling straks wie bevoegd is om te indiceren en wie niet, als zowel mbo- als hbo-opgeleiden beiden verpleegkundige handelingen blijven uitvoeren en dezelfde titel voeren? Of is de minister toch nog voornemens om de mbo-opgeleide verpleegkundige de titel «zorgkundige» toe te kennen, zoals de commissie Meurs adviseert? Welke titel moet een verpleegkundige straks minimaal voeren om aan de slag te kunnen als wijkverpleegkundige binnen een wijkteam?

Ook vragen de leden van de PvdA-fractie of de gewijzigde beroepsprofielen, titels en bevoegdheden straks met terugwerkende kracht ingaan, of dat zij gelden voor de nieuw afgestudeerden vanaf 2020. Indien zij met terugwerkende kracht ingaan, wat betekent dat voor de titel en werkzaamheden voor de al werkzame verpleegkundigen met mbo-opleiding? En indien zij pas ingaan vanaf 2020, hoe wordt er voor voldoende duidelijkheid gezorgd over de bevoegdheden van de verpleegkundigen die nu al werkzaam zijn? Wordt het straks voor verzorgenden en verpleegkundigen mogelijk om «promotie» te maken naar een hogere rang, met bijhorend meer bevoegdheden? Wanneer verwacht de minister dat de beschrijving van het zorgprofiel «verzorgende» gereed is?

Vragen en opmerkingen van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de brief die de minister de Kamer heeft doen toekomen over het beroep en de opleiding van verpleegkundigen en verzorgenden.

Uitkomsten van de stuurgroep

De minister stelt in haar brief dat de vraag naar verpleging en verzorging drastisch zal toenemen en sterk van aard zal veranderen en qua complexiteit zal toenemen. De leden van de SP-fractie vinden dat tegenstrijdig met het huidige beleid dat het kabinet heeft ingezet. Momenteel worden tienduizenden goede en bewaarde professionals ontslagen. Deze leden vragen hoe de minister durft te stellen dat personeel hard nodig is, maar ondertussen inzet op massaontslagen in de zorg. Kan de minister antwoorden waarom zij nu een wetgevingstraject start voor meer gekwalificeerd personeel, terwijl tegelijkertijd in hoog tempo een kapitaalvernietiging plaatsvindt van banen in de zorg? Kan de minister tevens concretiseren waarin de huidige beroepen onvoldoende tegemoetkomen aan de behoeften van patiënten in de toekomst,

waaronder chronisch zieken en ouderen? Waar zit dat precies in en zit daar onderscheid in qua beroepen en niveaus?

Uitgangspunten

De leden van de SP-fractie vragen de minister of zij erkent dat er momenteel geen duidelijk onderscheid is tussen mbo- en hbo-opgeleide verpleegkundigen. Deze leden vragen dit aangezien de huidige praktijk uitwijst dat mbo- en hbo-opgeleide verpleegkundigen ingezet worden voor dezelfde zorgtaken; kan de minister hierop een toelichting geven? Genoemde leden vinden het onduidelijk wat de minister precies voornemens is voor de hbo-verpleegkundige. De minister stelt in haar brief dat de hbo-verpleegkundige wordt gepositioneerd met een zelfstandige bevoegdheid tot indiceren en uitvoeren van voorbehouden handelen en dat de mbo-verpleegkundige haar huidige functionele zelfstandigheid behoudt. Kan de minister toelichten waar zij het onderscheid plaatst als het gaat om hbo-opgeleide verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten, nurse practitioners en physician assistants? Kan de minister tevens aangeven wat zij verstaat onder zelfstandige bevoegdheden? De minister geeft aan dat in Nederland het grootste deel van de verpleegkundigen mbo-opgeleid is. Kan de minister een overzicht sturen van het aantal mensen werkzaam op niveau 1 tot en met niveau 5 in de zorg, uitgesplitst per zorgsector?

Rondetafeloverleg

De minister geeft aan dat naast een inhoudelijke uitwerking van de profielen het ook wenselijk is dat er een kwantitatieve analyse gemaakt wordt over vraag en aanbod op lange termijn. De leden van de SP-fractie vragen de minister of zij nader kan toelichten wat hiermee bedoeld wordt. Is de minister bereid om een capaciteitsraming te maken van het aantal wijkverpleegkundigen voor 2015, 2016, 2017 en 2018 (uitgesplitst naar opleidingsniveau en huidige aantallen)? Kan de minister hierbij nadrukkelijk ingaan op het overgangsjaar 2015?

Start wetgevingstraject

De leden van de SP-fractie vragen wanneer de minister verwacht het gewijzigde wetsvoorstel naar de Kamer te sturen.

Vragen en opmerkingen van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de minister over de voortgang van de ontwikkelingen in de beroepen binnen het verpleegkundig domein. Deze leden vinden het van groot belang dat er door middel van het creëren van nieuwe verpleeg- en zorgkundige beroepsprofielen wordt ingespeeld op de toenemende en veranderende zorgvraag in de toekomst. Om hier meer duidelijkheid over te krijgen hebben zij nog een aantal vragen.

De minister schrijft dat de vraag naar verpleging en verzorging drastisch zal toenemen en de werkzaamheden sterk van aard zullen veranderen en qua complexiteit zullen toenemen. De leden van de CDA-fractie zouden graag een overzicht van de minister willen ontvangen hoe groot de toename van verpleegkundigen en verzorgenden de komende jaren is. Deze leden vragen de minister een overzicht van 2015 tot en met 2025 te geven. Daarnaast vragen zij de minister hoe ervoor gezorgd wordt dat de tekorten in 2020 voldoende opgevangen zijn. De minister start pas halverwege dit jaar met het wetgevingstraject. Dat betekent dat pas begin 2017 met de nieuwe opleidingen kan worden begonnen. Verwacht de

minister dat zij op tijd voldoende hbo- en mbo-verpleegkundigen heeft opgeleid?

De minister geeft zelf aan dat zij een kwantitatieve analyse opstelt over vraag en aanbod voor de lange termijn. De leden van de CDA-fractie willen weten wanneer deze analyse gereed is en wanneer deze aan de Kamer wordt gestuurd.

De stuurgroep V&V 2020 heeft in 2012 een advies over de nieuwe beroepsprofielen van de verpleegkundig specialist en de verpleegkundige uitgebracht. De leden van de CDA-fractie zijn blij dat de minister het vervolgtraject oppakt, maar zij willen graag weten waarom dit zo lang (twee jaar) heeft moeten duren.

Deze leden vragen nog wel waarom het profiel van verzorgenden/helpenden nog niet beschreven is. Hoe verhoudt dit zich tot de eigen analyse van de minister dat de sterkst groeiende groep de chronisch zieken en kwetsbare ouderen zijn? Juist deze groepen vereisen ook veel zorg van verzorgenden/helpenden. Graag ontvangen zij een reactie van de minister op dit punt.

De bevindingen van de beroepsgroepen zijn ondersteund door twee onderzoeken, in 2011 uitgevoerd door het NIVEL. De leden van de CDA-fractie vragen of de minister ook op de hoogte is van de Europese studie RN4Cast die in 2013 is gepubliceerd. In dit onderzoek wordt duidelijk dat een hoger opleidingsniveau van verpleegkundigen een significante impact op de mortaliteitscijfers heeft. Er bestaat tevens een Europese trend naar het hoger opleiden van verpleegkundigen. Deze leden horen graag van de minister hoe zij tegen dit onderzoek en deze trend aankijkt.

Eind 2013 heeft het rondetafeloverleg tot consensus geleid over de meest genoemde elementen van de beroepsprofielen. De leden van de fractie van het CDA willen graag weten over welke elementen geen consensus bereikt is. Deze leden kunnen niet uit de brief opmaken of de opgenoemde bezwaren uitputtend zijn. Graag ontvangen zij meer duidelijkheid hierover en over welke bezwaren vanuit het veld op de conceptprofielen kwamen. Tevens willen de leden van de CDA-fractie weten waarom de minister er, ondanks het advies van de stuurgroep, dan toch voor heeft gekozen beide beroepsgroepen in artikel 3 van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG) te verankeren. Welke overweging zit hier achter? Deze leden vragen of er bijvoorbeeld een variant mogelijk is waarbij de mbo-verpleegkundige in artikel 34 van de Wet BIG wordt geplaatst, en bepaalde voorbehouden handelingen in artikel 3.

De leden van de CDA-fractie maken zich zorgen dat er, ondanks de voorgestelde wettelijke aanpassing van de minister, in de praktijk onduidelijkheid blijft bestaan over de verschillen in bevoegdheden tussen mbo- en hbo-verpleegkundigen. Erkent de minister dat er in de praktijk momenteel onduidelijkheid bestaat over het onderscheid tussen de mbo- en hbo-verpleegkundige? Deze leden willen daarnaast weten of de minister op de hoogte is van geluiden uit het veld dat mbo-verpleegkundigen momenteel vaak op hun tenen lopen. Zij vragen de minister daarom ook om uitleg te geven wat zij verstaat onder de functionele zelfstandigheid van de mbo-opgeleide beroepsbeoefenaar.

Uit de brief van de minister blijkt verder dat de reacties op de voorgestelde naam «zorgkundige» voor de mbo-verpleegkundige zeer verdeeld zijn. De leden van de CDA-fractie begrijpen dat het daarom lastig is hierin een keuze te maken. Genoemde leden lezen dat het duiden van de naamgeving volgens de partijen «een proces van latere orde» is. Deze leden willen weten wat de minister hieronder verstaat. Wat vindt de

minister van de mening van Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN) dat de onduidelijkheid over de titel verpleegkundige moet worden weggenomen? Deze leden vragen of de minister niet de onduidelijkheid juist met haar maatregelen vergroot. Ook vragen zij hoe de minister in de toekomst omgaat met het verschil tussen middelbare beroepsopleiding verpleegkunde niveau 3 en niveau 4.

De wijkverpleegkundige moet vanaf 2015 een centrale rol gaan spelen volgens het kabinet. Om die reden wordt er 200 miljoen euro geïnvesteerd in de komst van 5.000 wijkverpleegkundigen. De leden van de CDA-fractie constateren dat er momenteel slechts 160 wijkverpleegkundigen zijn afgestudeerd. Deze leden willen daarom weten in hoeverre de minister dit zorgen baart, en hoe zij van plan is dit grote gat op te vullen. Daarnaast horen zij graag aan welk profiel de wijkverpleegkundige moet voldoen, in het kader van de nieuwe beroepsprofielen en de verantwoordelijke rol die de wijkverpleegkundige gaat krijgen.

De leden van de CDA-fractie zijn tot slot op de hoogte van een eerder verstuurd brief door de Brancheorganisaties Zorg op 21 maart 2014, waarin wordt toegelicht hoe de brancheorganisaties in de zorg een beter onderbouwd voorstel zullen doen over de kern van de beroepsprofielen V&V op de verschillende niveaus. Zij stellen dat de minister hierop geen reactie heeft gegeven. Waarom, zo vragen de leden van de CDA-fractie. Deze leden verzoeken de minister om een reactie aan de Kamer en de betrokken organisaties te geven op de brief van ActiZ, GGZ Nederland, de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU), de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ) en de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN).

De leden van de CDA-fractie lezen dat de minister in de zomer wil starten met het wetgevingstraject om de profielen in de Wet BIG op te nemen. Maar hoe staat het dan met de ontwikkeling van het profiel van verzorgende waar in de toekomst juist ook een grote behoefte aan is? Genoemde leden willen weten of de minister alsnog van plan is om de tafel te gaan met de Brancheorganisaties Zorg en andere partijen over de resultaten van het onderzoek.

Vragen en opmerkingen van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de minister over de voortgang van de ontwikkelingen in de beroepen binnen het verpleegkundig domein. Deze leden zijn verheugd dat de mbo-verpleegkundige gewoon mbo-verpleegkundige blijft heten. Hiermee wordt recht gedaan aan de grootste Nederlandse verpleegkundige beroepsgroep. Genoemde leden hebben nog wel een paar vragen en opmerkingen.

De leden van de PVV-fractie willen weten of met het behoud van de term mbo-verpleegkundige ook de functionele zelfstandigheid voor voorbehouden handelingen behouden blijft voor deze groep. Deze leden zijn van mening dat mbo-verpleegkundigen ook in de toekomst dezelfde taken en verantwoordelijkheden moeten kunnen blijven uitoefenen.

De leden van de PVV-fractie begrijpen dat een duidelijker onderscheid tussen mbo- en hbo-opgeleide verpleegkundigen wenselijk is, maar deze leden zien dit liever tot stand komen door het toevoegen van extra bevoegdheden dan het afpakken. Daarnaast moet ook voorkomen worden dat de mbo-verpleegkundigen straks wel hetzelfde werk kunnen blijven doen maar er minder voor worden betaald. En speelt beroepservaring nog

een rol in dit hele proces? Genoemde leden vragen of de minister wel met al deze aspecten rekening heeft gehouden.

De leden van de PVV-fractie constateren tot slot dat er een lastige discussie is ontstaan en dat de uitwerking van de nieuwe beroepsprofielen nog veel onduidelijkheden kent. Genoemde leden vragen daarom wat er nu uiteindelijk wordt opgelost; een arbeidsprobleem of een financieringsprobleem.

Vragen en opmerkingen van de D66-fractie

Met belangstelling hebben de leden van de D66-fractie kennisgenomen van de brief van de minister over beroep en opleiding van verpleegkundigen. Na het lezen van deze brief hebben zij nog enkele vragen en opmerkingen.

Allereerst vinden de leden van de D66-fractie dat het opstellen van de beroepsprofielen al te lang duurt. Na het instellen van de commissie Meurs en een lang proces van opstellen van profielen lijkt het alsof de minister veel adviezen van deze commissie naast zich neerlegt. Deze leden vragen graag een nadere toelichting op het proces dat heeft geleid tot het voorliggende voorgenomen besluit. Welke stappen en contactmomenten zijn er geweest met de verschillende veldpartijen? De minister geeft aan dat het wetgevingsproces voor aanpassing van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg in de zomer wordt gestart. Graag vernemen genoemde leden of er voor de start van dit proces nog ruimte is om samen met het veld de door haar voorgestelde beroepsprofielen te wijzigen.

De leden van de D66-fractie vinden dat verpleegkundigen meer medische en organisatorische taken kunnen overnemen. Hierdoor zal de kwaliteit van zorg omhooggaan, zeker in tijden waarin de vraag naar zorg verandert. Ook onderkennen deze leden het belang van de verpleegkundig specialisten en de benodigde opleiding van deze specialisten. Zij staan achter de geschetste beroepsprofielen van de commissie Meurs. In de brief van de minister die genoemde leden hebben ontvangen staat dat de conceptprofielen die de commissie Meurs opgesteld heeft uiteenlopen met wensen en verwachtingen van veldpartijen. Graag zouden de leden van de D66-fractie weten op welke punten deze wensen en verwachtingen verschillen en waarom deze profielen niet worden overgenomen in het kabinetsbeleid. Vindt de minister het wenselijk dat de opleiding van zowel het mbo als het hbo opleidt tot hetzelfde beroep? Erkent de minister dat er in de praktijk momenteel een onduidelijk onderscheid is tussen mbo- en hbo-opgeleide verpleegkundigen? Zo ja, hoe denkt de minister dat de nieuwe beroepsprofielen meer duidelijkheid zullen creëren?

Daarnaast vragen de leden van de D66-fractie of de minister van mening is dat het niveau van verpleegkundigen omhoog moet. Zo ja, op welke manier zou dit dan bereikt moeten worden en hoe dragen de geschetste profielen daaraan bij? Wat is de reactie van de minister op de Europese trend van alleen hbo-opgeleide verpleegkundigen? Waarom wijkt Nederland van deze trend af? Deze leden stellen vast dat naar de mening van de minister straks het enige onderscheid tussen de mbo- en de hbo-verpleegkundige is dat de laatste zelfstandige bevoegdheden krijgt. Waaraan denkt de minister dan precies, zo vragen deze leden.

De leden van de D66-fractie vragen, met het oog op de decentralisaties in de zorg, in hoeverre er met de opgestelde beroepsprofielen rekening is gehouden met de veranderende vraag naar zorg. Onder welk beroepsprofiel zal bijvoorbeeld de wijkverpleegkundige vallen?

Als laatste zouden deze leden graag vernemen hoe de gesprekken verlopen over het opstellen van het profiel voor verzorgende. Zijn er al concrete stappen gezet op dit gebied?